

Komentaras

2014 04 30

Eurozonai žadamas Japonijos scenarijus, kokia bus Lietuvos taktika?

Mastrichto namų darbus atlikusi Lietuva ramiai laukia egzamino dienos ir, jei politinės žvaigždės susidėlios palankiai, – euro įvedimo nuo kitų metų pradžios. Turėtume džiūgauti: Lietuva jau dešimtį metų yra „susižadėjusi“ su euru, santyčiai išbandyti tiek bumo, tiek nuosmukio iššūkių. Tačiau tenka pripažinti, kad Eurozonos ekonominis veidas gerokai susiraukšlėjo nuo sužadėtuvių momento. Tad koks gi vedybinis gyvenimas mūsų laukia?

Eurozonos ūkio atsigavimas dar vis labai trapus, vis dažniau girdimos japoniško defliacinio scenarijaus diagnozės. Einamosios sąskaitos perteklius neleidžia eurui silpti, o tai mažina eksporto konkurencingumą. Metinei infliacijai regione nutulus nuo siektino 2 proc. lygio visų akys krypta į Europos centrinį banką. Akivaizdu, kad ECB prezidento „užkalbėjimų“ poveikio potencialas jau išnaudotas iki maksimumo ir visi tikisi veiksmų. Tačiau, ECB pinigų politikos priemonių arsenalas ribotas, o poveikis realiojo sektoriaus raidai abejotinas. Kiekybinis piniginis skatinimas Eurozonai nėra panacėja, nes privataus sektoriaus skolos VP rinka yra daug seklesnė nei JAV, tad apimtys būtų pernelyg mažos. O pirkti VVP ECB vargu ar imsis dėl regiono specifikos ir rizikos pažeisti draudimą finansuoti vyriausybes.

Eurozonos problema ta, kad nemaža dalis ūkio yra nekonkurencinga. Šios ligos monetarinio skatinimo dopingo dozė neišgydys. Pietų valstybės dar tik struktūrinių pokyčių pusiaukelėje, o pvz. Italijai viskas apskritai prieš akis. Kol fiskalinės ir struktūrinės reformos neduos vaisių, spartesnio augimo tikėtis neverta. Tiesa, finansų rinkų dalyviai pastaruoju metu šias šalis vertina itin palankiai. Tai puikiai iliustruoja 5 m. trukmės Ispanijos obligacijų pajamingumų slystelėjimas po atitinkamos trukmės JAV VVP rodikliu. Deja, minėtų makroekonominių raukšlių ši finansų rinkų kosmetika nenaikina, o tik laikinai paslepia.

Akivaizdu, kad Lietuvos maža atvira ir greitai prie išorės pokyčių prisitaikanti ekonomika pateks į struktūriniu požiūriu labai spalvingą klubą, kuris bus valdomas vieno pinigų politikos stratego. Tačiau yra sakoma – kas tinka viskam, iš tikrųjų netinka niekam. Euro zonos istorija palyginti trumpa, jos organizmas dar tik formuojasi ir nėra prisitaikęs prie visų galimų iššūkių. Tokie žymūs ekonominės raidos skirtumai taps tikru galvosūkiu ECB verslo ciklui persivertus į kilimo fazę. Pasaulio ūkiui įgavus pagreitį „sveikąją“ euro zonos dalį jau reikės saugoti nuo infliacijos spaudimo keliant palūkanų normas, bet kartu toks sprendimas bus pražūtingas periferinių šalių atsigavimo daigams.

Mažoms atviroms ekonomikoms, tarp jų ir Lietuvai, euro įvedimas žada didesnę finansų sistemos atsparumą. Tačiau tokia sąlyginai nepaslanki importuojama pinigų politika ilgalaikėje perspektyvoje gali būti paranki ne visada. Todėl nuo verslo ciklo iššūkių ilgainiui derėtų siekti apsiginkluoti vidiniais saugikliais. Vienas iš būdų – įgyvendinti kontraciklinę fiskalinę politiką. Verslo ciklo pakilimo fazėje atsispirti populizmo pagundai, taupyti ir kaupti fiskalinį rezervą, kurio gali prireikti sunkmečiu. Ir tai turėtų būti daroma koreguojant išlaidų eilutes, efektyvinant viešąjį sektorių, valstybės valdymą bei didinant konkurencinius verslo aplinkos pranašumus.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų departamentas